

**GETJESUREMTKALUOPA PEJNURUKO YONATKALURU WA GISHINIKA
KAMRURETKALURU GEPOMLU GIXKALURUPA PIRANYEGI “KAMRURCHI
KAMRUTKALURUPA YAGAPGAJETIKOWAKA GAMAZONAYA”
(LENGUA YINE¹)**

I. Kamrurchi kamrutkalurupa Yompiranatikolu

Watye kamrurchi kamrutkalurupa, galuka gapkapletanruni ruglewgapgatinripa, Maranyo gapga, Huallaga gapg, Ucayali gapga, gimkata wane yagapgajetyachinepa yine ganikachine gike ma muknogyanupna, yagapgakopshinna. Waneko pixka rixankoxna wa satmnunanuka gipalugatachine, kigle paliglepna psolwalapuko magalewatinipgonu (mgalpapko).

Wale chinanu kamrutko satu yagapgajetikowaka, ga wa rutakanruna wa girukotikopa wane koxa runkaklewatinna gige kiglepoklu waka gike.

Watye kamrurchi kamrutkalurupa getlu satu kamrurchi tengatikolupa (jitgatachro) giyagni wa 13 sretni wa rawa watye muglepokotu yagapgajru (muglepowakanu) walesretni wa Yurimaguastsi, Saramisa, Contamana, ga wa Requena, wanepnute Iquitos sreta koxa rukshikika. Wanepnute powratgatko gagmuna wane gwajetachri. Wa kamrutkaluru yagapgajetikowaka wane rutakanruna satu walekgapi gonu yantatikolupa tenganu.

Wa rawyawaka sreta kamrurchi kamrutkalurupa gipsopni wa kashichanu 5 kilométropjepni wa tsernusta pasretkaka yinuwaka yantatikotanu. Giyagni wale kashichlu 32 distrito wa región sreta ga wa Loreto wanepnute región Ucayali kashichkoxa:

- Región Loreto: distrito de Capelo, Emilio San Martín, Jenaro Herrera, Maquía, Puinahua, Requena ga wa Saquena, waneni provincia de Requena; distrito de Contamana, Inahuaya, Padre Marquez, Pamapa Hermoza, Sarayacu ga wa Alfredo Vargas Guerra, en la provincia de Ucayali; distritos de Teniente César López, Santa Cruz ga wa lagunas waneni provincia del Alto Amazonas; distritos de Manseriche y Barranca, en la Provincia del Datem del marañon; distritos de Nauta, Parinari ga wa urarinas, provincia de Loreto; distritos de Pebas, Ramón Castilla, San Pablo ga wa Yavari, waneni provincia de Mariscal Ramón Castilla; distritos de Putumayo, Indiana, Punchana ga wa las Amazonas, waneni provincia de Maynas.
- Región Ucayali: Distritos de Callerias, Nueva Requena ga wa Yarinacocha wa provincia wa Coronel portillo.

II. Gepomgalu shinikanchi getpiranatikolupa.

| |
|---|
| Shinikanchi gitakakaluru yegi wa Resolución Directoral wa rugitikolutka rumkata getpiranatikolpatka ruynumsapiranatikolu gwikowaka psoluko gapkaklewamtachripa, wa kamrurchi kamrutkalurupa yagapgajetikowaka Amazonaya getpiranatanrupa |
|---|

¹ Documento traducido por Rittma Urquía Sebastián, intérprete inscrito en el Registro de Intérpretes de Lenguas Indígenas del Viceministerio de Interculturalidad.

Nikatkalurutka retpiranatikolu psoluko wane yonaticalurutka gitkapjemtkaluru shinikanchi gi rixpokotanu wa pagogne ginamtachripa wa ruynumsa piranatikolupa gwikowaka psoluko gapkakerewamtachripa.

Wa ruynumsa piranatikolu gwikowaka gapkakerewamtachripa wane yompiranatikatka. Galukta pagixanu gapkakerewamtachripa, wa rumkata gitakletyapluna shinikanchi magamtachri ga wa wanepotuko chinachri rumkata poyankakota gitaakaluru shinikanchi. Wa gapkakerewamtachripa gwikowakaya. Wanepnute pejnurune gixyawaka giwekle pirana getko.

Wa psolpotuko nikatkalurutka shinikanchi gigitkalurpatka walepatkani wane koxa kamrurchi kamrutkalurupa yegi rawpiranatanutka. Girixanu yinuwanutka kamrurchi kashichkaluru. Giyagni firma tanutkalona wannapni wa estado ga wa empresane wane kamrurawatyachimpatka, wa Kamrurchi kamrutkalurupa yagapgajetikowakapa Gamasonaya, Gatanrupa.

Kamrukopshinrina wa gepomlu waneklu koxa jemanshiniikankakanna rumatjemkakilolupna wa shinikanchi gitakalurutka, gi rixpoko kamrurawana yiniwakamtimpatka kashichkaluru kamrurchi, wane retpitanatiko girixpoko gwaletluna rawyawakayna, ga wa pejnuruneko kamruna gixyawaka, wanepnute retko klunerupni wanna yoptotanrupa gi rixanu waneyna wanna rawyawakna ptogi wa kapokchirune panene gislagikolupa.

Ralu jemanshinikankakletimpatkana wa Gestado ga wa Kapokchine Paneneyma, wa psolpotunanuko rutakanatanrutkana shinikanchi yinuwanutka kamrurchi kashichkaluru, poyagkakilolupni psolmuchkonuko chinyawaka wa Gestado gawa Gepresane kamrurchi kamrutachinepa, kashichanrupa.

III. Psojkaka Gepomlu Gixkalurupa Kamrutikolu pirana.

- Wa Genticidad Promotora; Dirección General wa Transporte Gonuya wa Ministerio wa Transporte ga wa Comunicaciones (DGTA-MTC).

Poyankakjetkalurupa:

Rumatpiranatko gepomgikalurupa gitakalurutka shinikanchi, wanepnutkoxa rumatkona kapokchirune panene wane gwachine ga wa rutsrukatenka koxa yostamyoyegitjerna, rugnantakanruna wanna ganjitanrupa rumuknuna rixinrina, tomgakona rapatjejetinripna wa runkakpokowatikolupna wa kapokchirune, shinikanchi gitakalutka poyankakalurupa pirana. Wane koxa chanixikna wa yokaktokanrewatachine ga wa gipxakleawamtachinepa. Kigleruyma retko watye kamrunanrupna gike magamtinna ralukanruna pejnunanuko waneyapna, renekakoxna sroschchi, rumkata ganikletyapluna wannapje satu gapatjeru, wa retpiranatyawakapluna shinikanchi gitakalurutka wa kapokchirune penene getpokowakatanrupa. Wanepnute poshalu piranatikotka Portal Institucional. Wa yonaticalurotki kiruka kamrunatanrutkana. Kagwakpiratanruna wanna chinyawaka shinikanchi gitakalurutka jemanshinikanunatanrutkana kamrunatinrina gepomlu gixkaluru.

Wa Dirección general wa getkaluru wa socio Ambientales (DGASA) wa MTC ga wa PROINVERSIÓN, wanna koxa gipxaklewatanu waleko pirana gimatachine yokanatanna wa Gentidad Promotoraneyma.

- Kapokchirune panene wane gwachine satumnu giyampotu gapkajemtakluru gapyegitanunenapni wa yinuwakinipa kamrurchi kamrutkaluru yagapgajetikowakapa gamazonaya. Wanna pokchini; gachuarne, gashaninkane, gawajune, borane, capanahuane, kichwane, kukama-kukamiriane, murui-muinanine, shawine, shipibo-konibone, tikunane, urarinane, yaguane ga wa yine. Wannu pokchine región Loreto ga wa Ucayali gwachinni.

Poyankakjetkalurupa:

Wane jemapyachinepa wa kamrukopshinrina gipirana wannapni wa gitsrukachine gitakalune yostamyoyegitjenna. Giyangi wannapni wa ganjitanru wa retpiranatikalupa rutakanatanrutkana shinikanchi retpokowakatanna rumkata yogrukletyapluna magamtachri. Wane wannamkoje kamrutanutkalu satu gapatjeru wanepatkanwa rujgikotkana gitsrukachine gimatkalumpatka kirukayma.

Kapokchirune panene wane gwachine, yonatanruna wanna pirana, getpachinepa wannapni wa gitsrukachine gimatkalunetka gitakalune yostamyoyegitanna wane yachinepa.

| Organización regional | ORPIO | ORAU | CORPI-SL | Sin organización regional |
|------------------------------|---|---|---|------------------------------|
| Organización local | ACODECOSPAT ADECOP AIDECOS AKUBANA ASINCONSEP CURCHA FECONA FECONAPRE FECONARINA FECONATIYA FECOTIBA FEPYROA | FECIDPAM FECONBU FECONACUPRI FECONAU | CHAPISHIWAG FECIBID FEDECOCA FENAM FENARA | AKURUI ACONAKKU AIDEMA |

Gitsrukachine poyankakanrupa:

Wannapni wa ginkakjetanna wa kapokchirune panene wane gwachine, gapatjetikowaka yegi yanna, retyapluna kamrujemtkaluru kamrurchikaka pirana, ga wa wale runkakona kapokchirune panene wane gwachine. .Kigleruyma kamrutko shinikanchi, ga wa pimrikaka koxa shinikanchi gitakaluru kamrunatanrutkana wa gepomlu gixanatkalurutka. Wanepnute Gentidad Promotorone yegi yokanatanutkalona sato kiruka, wanna ganjitanrutka shinikanchi wa kapokchirune panene wane gwachine.gitakanrutka (shinikanchi gitakaluru, getkalurutka, yonjetkaluro steno, ga wa pimrikaka) wanepotuko chinachinepni ga wa pixkakaklu nshinikanunepni, wa kapokchirune panene wane gwachine. ga wa galukalurni wala firmatyaplona kirukasteno pejnuruko pirana kamrunatanrutka gepomluya gixanatkaluru.

IV. kamrurchi gitakgognetikolu kamrutikol-papkopa

a. Kopalpiranatil-papko

Gitaknognetkaluru: yinuwanu 19 ga wa 20 mayokuru chininri (3 gogne raniko)

| Kamrutkaluru | Gwиковaka | Gigogne |
|--|---|---|
| <p>Renekotkana psolpiranako wa Gishiniika kamrurtekaluru gepomlu rutakanatanrutkana shinikanchi yegi. ga wa “getjesuremtkaluropa” pejnuruko yonatkaluru wa gishiniika kamrurtekaluru gepomlu gixkalurupa piranyegi. Ga wa gitsrukachine gimatkalune. Wanepnute gitsrukachine wanna yostamyoyegitjene yoptotanro.</p> <p>Wa Gishiniika kamrurtekaluru gepomlu gixkalurupa gawa shinikanchi gitakaluru wale kajitokanuymanpi wa yonatko “getjesuremtkaluropa” pejnuruko yonatkaluru wa Gishiniika kamrurtekaluru gepomlu gixkalurupa kajitokanupni. ga wa wannako tokanna yonatikaluro koxa yoptotanna wa Kapokchirune panene wane gwachine wala renakona.</p> <p>Pejnurune getanu genekaluroponi wa kirukasteno.</p> <p>Wanepnute correo koxa rutaako psolpiranako.</p> | Iquitos pokchipni | 19 wa mayokuru |
| Web rutakpiranatko | Portal Institucional wa MTC www.mtc.gob.pe | Pakatapje renekimpatkalona wa Gishiniika kamrurtekaluru gepomlu gixkalurupa gawa shinikanchi gitakaluru poyankakalurupa. (21 chininri mayokuru) |

b. Koshal-piranatikolu papko

Kamrujemtkalurpatka: Ralpokitokolutka pagixanumnu pogitkalurupa kirumtaajiyima (tsru yonga, kirukamta, tokanchitsayma pogitanruna) Ga wa 8 kata kamrutko watye kamrujetkaluru runkakikolupna pirana

Gitakgognetkaluru: yinuwaklenu 22 chininri mayokuru ga wa 21 juniokuru chininri (31gogne)

| kamrutkalurupa | Wane sretapni | Gwиковaka ga wa gigogne |
|--|---------------|--|
| Ga wa 8 kata kamrutko watye kamrujetkaluru runkakikolupna pirana | Huallaga | Lagunas (entre el 15 y el 21 de junio) |
| | Ucayali | San Lorenzo (entre el 15 y el 21 de junio) |
| Yarinacochas (del 5 al 7 de junio) | | |
| Contamana (del 1 al 3 de junio) | | |
| Wane koxa yanna wannakgapine | | Requena (entre el 15 y el 21 de junio) |

| | | |
|---|----------|--|
| wa Ministerio Intercultural yokanatanunepa. | Marañón | San José de Saramuro (entre el 7 y el 12 de junio) |
| | | Dos de Mayo (entre el 7 y el 12 de junio) |
| | Amazonas | Caballococha (del 12 al 14 de junio) |

Giyagni wa Gentidad promotone wanna jemanshinikankakanu tsrukakaluneyma wa tsrupokchi gwachine wane koxa yinripna wanna. Wa pakatamnunanuka kamrutinipluna kamrujemtanruna pirana. Gikeko migletu giknoganna wane yachinepa gitsrukachine yokanatkalune ga wa papokchimnunanuka gitsrukatenepa yokanatanunepa. Ga wa muglepokowaka gapga gwachinena koxa gimkata wane yaleta pakatapje. Suxone tsrone gitakalone ga wa maklujine tsru gitakalune penene. gimkata wane yaletkoxa.

c. Wannapje getpirana tyapatkal-papko.

Gitakgognetikolu: yinuwanu 22 junio ksuru ga wa 21chininri junio ksuru (30 gogne raniko)

| kamrutkalurupa | Wane sretapni | Gwиковaka sreta ga wa gigogne |
|---|---------------|--|
| Wanepu 8 kata retpiranatyapluna wannamkoje. Pakatamnunuka kamrutinipluna gapatjeru chanixkana 80 mole yine wane yachinepa. Watye kamrutinipna gi wa gixo gogne raniko, 2 waka 3 gognepjeni. | Huallaga | Lagunas (del 15 al 17 de julio) |
| | | San Lorenzo (del 18 al 20 de julio) |
| | Ucayali | Yarinacochas (del 5 al 7 de julio) |
| | | Requena (del 1 al 3 de julio) |
| | | Contamana (del 1 al 3 de julio) |
| | Marañón | Nauta (del 5 al 7 de julio) |
| | | San José de Saramuro (del 10 al 12 de julio) |
| | Amazonas | Caballococha (del 17 al 19 de julio) |

Gi wa kashrijetko wa shinikanchi walepakni koxa runkakona wane gapatjetyachinepa gi rixani gitakalurutkani.

d. Rumatjemkakinripna papko.

Gitakgognetikolu: yinuwanu 22 junio ksuru ga wa 13chininri gakosto ksuru (23 gogne raniko)

| Kamrutkaluru | Kamrujetiko papko gwikowakpochimnu |
|--|---|
| Rapatjetna ga wa jemanshinikankakna wa rutyapluna gi rixpoko yimaklewletanna wa kamrutinipluna gimunkaklewlu, rumkata wa Viceministerio Interculturalidad gajeru koxa yokanatanunepa waleko pirana gimatachine, wa kamrutinipluna gimunkaklewlu papko. | 11 de agosto en Pucallpa |
| Pejnurune neru gapatjetinri rumatjemkakinripna. Gepipje galuka wa gapatjeryegi yachripa, satkaka rutsrukatenepa wa gimatkalunetka wane yanu. Wa ranikinipluna gimunkaklewlu 27pjejna gitsrukachine gimatkalune | Del 12 al 14 de agosto en Pucallpa Firma del acta: 14 de |

| | |
|--|--------|
| yostamyoyeglewatachine (1plu gitsrukachi yokanatkaluru wa pejnurune kapochirune gitakanru) | agosto |
|--|--------|

V. Wanekoxapna pimrine wane yachinepa

| Kamrutachri | poyankakalurupa |
|-----------------------------|--|
| Gipxaklewa-tachri | <ul style="list-style-type: none"> • Walepni wa getanru poyankakikolupa kamrutkalurkaka yonchi shinikanchi poyankakjetinripna. • yinuwananru gimunkaklewu wanepnute komjikanna pejnuruneke wane gwachine. • Retankoxlu muglepokotu gekutu shinikanchikaka wane rixinipa ga wa ruglepokotanru. • Retanru wane rixinipa kagwakpirkaklu ga wa ruglepokotanru muglepokotu. • Pimrine nshinikanu koxa kagwakpirjixanu, jemkona yanumsatinipna, jemanruna gotokginanishi nikanutyawakpotukna koshchekinipna, wane jemyachine. • renekanshinikanutanna wa kotspalta ptogitkalune rapkapyapuna wa pa nshinikanurune rixinripna. • rapatjetankoxlu psolpotuko kamrunatanrutkana shinikanchi. |
| yokaktokanrewa tachine | <ul style="list-style-type: none"> • wale kamrutanrupni yokaktokanru (yanumsalu) ga wa yokakyongalu(yonchi) wa gentidad promotorane genekyaplu yonatkaluru ga wa kapokchirne panene wane gwachine koxa. wa pakatamnunanuko kamrujetinipluna gepomlukaka papkopa, ralukoklunupna. • Wanepotuko china yokakletanna gi wa kashrijetanruna wa yokakanrupna ga wa yokakyongatanrupna. |
| gapixanshinikan rewatachine | <ul style="list-style-type: none"> • Kamrukopshinrina wa gepomlu gixkalurupa wa kapokchirune peneneyma wane gwachine, giyagni wannapni gapikanshinikanumtanna shinikanchiyima, ruglepokomtanruna. • kirukayma gitakgiwakataklunepni ga wa kapokchirne panene wane gwachine gimatanunepni wa gepomgakalunepa. • gi rumkata yanumletanna. |

Wane koxa yanna pinrine gitsrukachine pogirchine gimatkalune:

| Gimatkalune | Poyankakalurupa |
|-------------------------------------|--|
| Viceministerio de Interculturalidad | <ul style="list-style-type: none"> • Wale gitakanna wanna kgapine yimakikolupna wa kapokchirune penene wane gwachine wa gentidad promotorane-ymananuko yimako kamrukopshinrina gepomlukaka. • ranjtkona shinikanchi mamjemtachri gi rixanu rumuknunina repomgikolupna. • Wanetkalo sato kiruka rawgiwakatyawakna yokaktokanrewatachine ga wa gipxaklewatachinepa girixanu wanna yimakalunetkani. • Rawpiranatyawakna Kapokchirune penene gwa piranatyawaka. girukotkalurupni. • jemkalunepni wane rixinipa shinikanchi ma rumatjemanutna wa kamrukopshinrina gepomlu gixkalurupa. • Psolpotuko gitakyongatkalurni getpiranatkaluru shinikanchi wa kamrukopshinruna gepomlu. • Gilepokotkalurni muglepokotu shinikanchi wa rutakanruna kapokchirune panene. Wanna ganjitanru ruglepokotikolupa girixanu waneyna wanna rumuknuna ranjityapluna rugitikalupna. |

| | |
|---------------------|--|
| Pokchi gipxakachine | <ul style="list-style-type: none"> • Getjetkalunenni wa pinrine gimatkalune ptogi wa poyankakyapluna rutakikolna. • Kagwakpiratkalurni psoluko gitakalurutka shinikanchi poyankakalurupni. |
|---------------------|--|

Wane koxa yanna wa tsrunpotu psolpokchikgajene wa kamrurchi getachine wannani (OIT) jemapyapluna wa kamrutanrupna gepomlu gixkalurupa. Girixanu wannanwa gitaklu Convenio 169. Perochijne pogire firmatanutkalo, waneklu gigitkalurkani kamrurchi kashichkalurpatka shinikanchi gitakalurutka ley ga wa poyankakalurupa wa yonatkaluru pirana gepomlu gixkalurupa. gimatkalurutkanu peruchijneya.

VI. Giwachi gimatikolyegi.

| | |
|-------------------------------|--|
| Nombre: | Félix Vasi Zevallos |
| Cargo: | Director General de Transporte Acuático |
| Dirección postal: | Jirón Zorritos N° 1203, Lima |
| Dirección electrónica: | fvasi@mtc.gob.pe |
| Teléfonos: | 6157837 |

| | |
|-------------------------------|--|
| Nombre: | José Luis Qwistgaard Suárez |
| Cargo: | Asesor de la Dirección General de Transporte Acuático |
| Dirección postal: | Jirón Zorritos N° 1203, Lima |
| Dirección electrónica: | jqwistgaard@mtc.gob.pe |
| Teléfonos: | 6157837 |

VII. Tokanchi gitaakaluru.

- Gamasona Yagapgajetikowapa.
Wanemwa yagapgajetikowaka walemnuni: a) Maranyo gapga, ga wa Gamasona gapga rapoklu koxa wa saramirisa-Iquitos- Santa Rosa; b) Huallaga gapga yapamtka rapoka Yurimagua pokchi wale gishpakgatlu maranyo gapga ga wa, c) Gokayali gapga gapoklu Pucallpa pokchi waleyma yoptokaka maranyo gapgayma. Gewipni wa kamrutiko kamrurchi ruglegatikolupa gonu yagapgajetikowaka wane rutakanruna satu ruknongatyawakapa girukotkaluru ga wa getjetkalurupni wanepnute runkakjetkona gige kigle gapgalu waka gike.
- Yagapgajetikowakapa.
Wale psojitga waneyaplu tennuga (1.8 metropni) ga wa tsernustapni (56 metropni) rumkata wane yapletinripna tsromotoro yapachine. Wa xanipotuko wane yagapgajetyachine maranyo gapga gishinikachine. Watye yapgatyawaka gi wa raluklu tsru kamrurchi rixikolupa gonuya satupjeru galikaka waleni patsapjerutu wa yanshinikanushatkaluru. wa yagapgajetachinepjepni wane getiko. Gi koxa kashrijetgatanu wa yagapgajetikowaka, gi koxa mturkaka wane yapchro kanawa rumtukanu.
- Muglepokowakanu
Waleni wa satumnunanuka mugletu goknogachri getkaluru magalewjetinri papko rixini gonu.(magalewjetinri papko) Galukta waneklu gi wa rumkata yagapgajetkota gi rixanu gi wa tengalu. Giyagni wa Yagapgajetikowaka Gamasonaya,

getpokowakatlu gipejnuru muglepokowakanu wale gikshiklu 13 sreta, waleni Yurimaguas, Saramiriza, Contamana ga wa Requena.

- Yagapgajetikowa jitgatikolu
Walenna getlu tengatikolupa rawamtyawaka muglepokotu gonu. Wale chinanu watye kamrutinipna waneplo makinatskigi walako gapi. Walapni wa jitgatanru, ga wa wane gishpakyachri ksatu rapatjetanruna pnusretako tengawakpotu ruknokanruna. Wa rixa giymumsa-piranrenatyawakatkaluna gapkalewamtachripa gwikowakaya rixamtanna.
- Yagapgajetikowaka Kamrutikolpatka kamrurchi.
Yonatkalurotka kiruka panshinikanuro rixanrotkana wa Perochijne gistrukate ga wa empresane wane kamrurewatyachinepa, Wa Yagapgajetikowa Gasonaya getpiranatanru, ga wa wanna gepineko gitaklu poyankakikolupa , ga wa kagwakpiratikolupa shinikanchi. Wanna jemanshinikanutanrutkani wa kamrunatinitkaluna gepomlu papkonanu.